

NACIONALNA STRATEGIJA ZA REINTEGRACIJU REPATRIRANIH LICA NA
KOSOVO

Priština, Oktobar 2013

Tabela Sadržaja	
Lista Skraćenica	3
Poglavlje I - Izvršni Zbire	4
Poglavlje II -Uvod.....	5
Poglavlje III - Metodologija.....	6
Poglavlje IV - Pozadina	7
IV.1. Migracija	7
IV.2. Readmisija i Reintegracija	8
IV.3. Analiza Situacije	9
IV.3.1. Pitanja ličnih dokumenata i sertifikata.....	10
IV.3.2. Zdravstveni Sistem	11
IV.3.3. Pitanja stanovanja.....	11
IV.3.4. Pristup u obrazovanju	11
Poglavlje V - Strateški Kadar	11
V.1. Vizija	11
V.2. Deklaracija Misija.....	12
V.3. Ciljevi.....	12
V.3.1.. Strateški Ciljevi	12
V.3.2. Specifični Ciljevi	13
Poglavlje VI - Razmatrane Alternative.....	13
PoglavljeVII. Pravni i Institucionalni Okvir	13
VII.1. Pravni Okvir	13
VII.2. RelevantneInstitucije	14
VII.2.1. Centralni Nivo.....	14
VII.2.2. Lokalni Nivo.....	18
Poglavlje VIII - Implementacija	18
VIII.1. Program za Reintegraciju	19
VIII.1.1. Održivost i socijalna mobilizacija.....	19
VIII.1.2. Decentralizacija ovlašćenja.....	19
VIII 1.3. Aktivnosti i inicijative	19
VIII.1.4. Podrška i asistencija	20
VIII.2. Fond za Reintegraciju.....	21
VIII.2.1. Finansijsko pokriće.....	21
VIII.2.2. Menadžiranje Fonda	21
VIII.2.3. Sistem za Menadžiranje Predmeta (SMR).....	22
Poglavlje IX - Monitoring i Evaluacija	23
IX.1. Institucionalne Strukturat za monitoring i evaluaciju	23
IX.2. Mehanizmi izveštavanja	24
IX.3. Identifikovanje indikatora	24
IX.4. Distribuiranje rezultata monitoringa i evaluacije	24
Poglavlje X. Podizanje svesti i informativne kampanje	24
Prilozi.....	25

Lista e skraćenica

MAP	Međnarodni Aerodrom Priština
EU	Evropska Unija
DSPP	Deklaracija Srednjoročnih Prioritetnih Politika
ORRL	Odeljenje za Readmisiju i Reintegraciju Lica
ODAM	Odeljenje za Državljanstvo, Azil i Migraciju
IOM	Međnarodna Organizacija za Migraciju
KŽ	Komisija za Žalbe
SRT	Srednjoročni Okvir Troškova
OKR	Opštinska Komisija za Reintegriranje
CKR	Centralna Komisija za Reintegriranje
MALV	Ministarstvo Administracije Lokalne Vlasti
MONT	Ministarstvo Obrazovanje, Nauku, i Tehnologije
MPŠRR	Ministarstvo za Poljoprivredu, Šumarstvo i Ruralni Razvoj
MeD	Ministarstvo za Dijasporu
MF	Ministarstvo za Finansije
MZP	Ministarstvo za Zajednice i Povratak
MSPP	Ministarstvo za Sredinu i Prostorno Planiranje
MUP	Ministarstvo Unutrašnjih Poslova
MSP	Ministarstvo Spoljnih Poslova
MRSS	Ministarstvo za Rad i Socijalno Staranje
MZ	Ministarstvo Zdravlja
OSCE	Organizacija za Evropsku Bezbednost i Saradnju
ZPP	Zajedničke Poljoprivredne Politike
SOP	Standardne Operativne Procedure
SMP	Sistem za Menadžranje Predmeta
UNDP	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj
UNHCR	Visoki Komisarijat Ujedinjenih Nacija za Izbeglice
UNICEF	Emergentni Fond Ujedinjenih Nacija za Decu
UNMIK	Misija Ujedinjenih Nacija na Kosovo
OKZP	Opštinska Kancelarija za Zajednice i Povratak

Poglavlje I. Izvršni zbir

Politike Vlade Republike Kosova u oblasti migracija i reintegracije repatriranih lica predstavljaju važan aspekt u odnosima Republike Kosova sa zemljama članicama EU-je¹, obaveze u okviru Vlade Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vlada) za liberalizaciju viznog režima i učlanjivanja u Evropskoj Uniji.

Nacionalna strategija za reintegraciju repatriranih lica, u daljem tekstu Strategije za Reintegraciju, predstavlja strateški dokument koji definiše politiku i mere koje treba preduzeti kako bi se obezbedila održiva reintegracija repatriranih lica, fokusirajući se samo na određene glavne oblasti civilne registracije, zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita, i stanovanje. Ona takođe pruža institucionalni okvir za upravljanje reintegracije repatriranih osoba, definiše uloge i odgovornosti centralnih i lokalnih institucija u svakoj fazi procesa reintegracije u celini, i definiše procedure i mehanizme koordinacije da se odgovori na potrebe i unapređuje prava repatriranih lica.

Za uspešno sprovođenje strategije reintegracije je izrađen Akcioni Plan, koji odražava sve konkretne mere za akcije svih institucija zaduženih za njegovo sprovođenje. Akcioni plan definiše konkretne aktivnosti koje će biti preduzete od strane relevantnih institucija na centralnom i lokalnom nivou. Akcioni Plan sadrži opšte i posebne ciljeve, konkretne aktivnosti za postizanje cilja; konkretne aktivnosti za postizanje ciljeva, utvrđuje odgovorne i podržavajuće institucije za ostvarivanje svakog cilja i aktivnosti, određuje vremenski okvir za sprovođenje svake aktivnosti, određuje približne finansijske troškove za razvoj aktivnosti i merljivih indikatora ciljeva i aktivnosti.

Strategija za Reintegraciju ima za cilj da utiče i podstakne građane i preduzeća da sprovode prakse koji doprinose održivoj reintegraciji.

Opšti cilj Strategije jeste da se ojača mehanizam reintegracije i dobro strukturirane, nezavisnog, profesionalnog i potpuno funkcionalan za održivu reintegraciju repatriranih osoba, centralnom i lokalnom nivou.

Da bi se postigao opšti cilj, Vlada će:

- Izrađuje i primeni sveobuhvatni pravni okvir;
- jačanje postojeće institucionalne strukture na centralnom i lokalnom nivou;
- jačanje i sprovođenje efikasnih mehanizama koordinacije i horizontalne i vertikalne saradnje;
- funkcionalizovan Sistem Menadžiranje Predmeta (SMP)
- decentralizacije ovlašćenja i resurse na lokalnom nivou;
- obezbediti adekvatne kadrovske kapacitete;
- obezbedni dovoljno sredstva i funkcionalne mehanizme za njihovu distribuciju;
- obezbedi izbegavanje i pozitivnu diskriminaciju dok specifične usluge se pružaju samo za određene kategorije u skladu sa važećim zakonom;
- jačanje saradnje između državnih organa i civilnog društva za izradu i implementaciju konkretnih programa da pomognu u reintegraciju repatriranih lica;
- podizanje svesti putem kampanja javnog informisanja;

---

¹DČ-ce EU-je bile su mesto odredišta za većinu emigranata iz Republike Kosovo

- obezbediti jednak tretman za sva repatrirana lica uzimajući u obzir njihove specifične potrebe;
- jačanje sistema za monitoring i izveštavanja.

Strategija za Reintegraciju je strukturirana u deset poglavlja. Prvo poglavlje odražava izvršni pregled gde su opisani ciljevi Strategiju za Reintegraciju. Drugo Poglavlje je povezivanje strategije za reintegraciju sa prioritetima Vlade i razloge za pokretanje Strategije za reintegraciju. Treće Poglavlje odražava metodološke osnove primenjene tokom izrade Strategije za Reintegraciju. Četvrto Poglavlje predstavlja pozadinu - migracije, repatrijacije i analiza situacije. Peto Poglavlje predstavlja strateški okvir - Vizija, misija i ciljevi koji će biti razrađeni u Akcionom Planu, sa konkretnim aktivnostima i merljivim indikatorima za njihovo ostvarivanje. Šesto Poglavlje predstavlja razmatrane varijante u ovom dokumentu. Sedmo Poglavlje relevantni institucionalni okvir. Osmo Poglavlje odražava Program reintegracije, finansiranje i Sistem za Menadžiranje Predmetima (SMP). Deveto Poglavlje je praćenje i ocenjivanje sprovođenja. U Desetom Poglavlju se razrađuje svest o različitim kampanjama. U prilogu su predstavljene dodatne informacije srodnih definicija i nacionalnim zakonodavstvom.

Strategija za Reintegraciju prepoznaje doprinos potencijalnih donatora i civilnog društva na Kosovu u pružanju reintegracije repatriranih lica i podstiče njihovu saradnju sa državnim institucijama za ovu svrhu.

Strategija za Reintegraciju će se realizovati u periodu od 5 godina (2013-2017), dok Akcioni Plan obuhvata aktivnosti i približne finansijske troškove za period od 3 godine (2014-2016), uz mogućnost godišnje revizije i ažuriranja.

Poglavlje II. Uvod

Strategija za Reintegraciju je u skladu sa opštim prioritetima vlade uključujući i obaveze koje proizilaze iz liberalizacije viznog procesa i drugih međunarodnih obaveza i osigurala konzistentnost između njih.

Vlada Republike Kosovo je posvećena stvaranju relevantnih uslova za uspešnu i održivu reintegraciju repatriranih lica i sprovođenje neophodnih reformi kako bi se ispunili kriterijumi za integraciju u EU.

U Programu Vlade 2011-2014, Vlada je identifikovala kao prioritet potpuno funkcionisanje mehanizma za reintegraciju repatriranih lica i obezbeđuju održivu reintegraciju repatriranih građana koji se vraćaju na Kosovo. Reintegracija se potvrđuje kao prioritet u Deklaraciji Prioritetnih Srednjoročnih Politika (DPSP) 2014-2016 kao i Srednjoročni Okvir Rashoda (SOR) 2014-2016.

Po prijemu Instrukcija za vizne liberalizacije identifikovana potreba za reviziju Strategije i Akcionog Plana za Reintegraciju. Vlada Republike Kosova je obezbedila razmatranje i usvajanje ovih dokumenata u Godišnjem Planu Rada za 2013 Plan Strateških Dokumentata 2013.

Akциони Plan za pregovore o stabilizaciji i pridruživanju je utvrdila pregled Strategiju Reintegracije.

Strategija za Reintegraciju i Akcioni Plan 2013-2017 ispunjava delovanje 6, kriterijuma 3.62 ovog sporazuma.

Strategija za Reintegraciju i Akcioni Plan za reintegraciju repatriranih lica ispunjava i delovanje 9.1 Akcionog Plana za sprovođenje smernica za viznu liberalizaciju. Stupanjem na snagu ove strategije i redovno izveštavanje (kvartalno) praćenje sprovođenja aktivnosti, Republika Kosovo ima važan deo kriterijuma koji se odnose na reintegraciju.

Strategija za Reintegraciju obuhvata sve faze procesa povratka, od vremena readmisije u raspodeli pomoći u različitim oblastima i ima za cilj da postigne održivu i potpunu pravnu reintegraciju, politički, socijalni i ekonomski. Sve aktivnosti će biti opisane u detalje u delu ovog dokumenta, ali one mogu se svrstati u tri osnovne grupe sa ciljem prikazivanja obalsti delovanja *Strategije za Reintegraciju*:

- € **Faza readmisije**, Menadžirana od Odeljenje za Državljanstvo, Azil i Migraciju (ODAM) Ministarstva Unutrašnjih Poslova (MUP) i Granične Policije;
- € **Pružena pomoc na opštinskom nivou**, Menadžirana od Odeljenja za Reintegraciju Repatriranih Lica (ORPL) MUP uključivanjem drugih ministarstva;
- € **Pružena asistencija na opštinskom nivou** Menadžirana od Lokalnih Vlasti pod koordiniranjem Opštinskih Kancelarija za Zajednice i Povratak (OKZP) i pod generalnim nadzorom ORPL-a

Poglavlje III. Metodologija

Strategija za Reintegraciju odražava kretanja u procesu reintegracije i uzimajući u obzir naučene lekcije tokom procesa, identifikovane praznine i izazove tokom monitoringa, kriteriji koji proizlaze iz procesa evropskih integracija, obuhvata najbolje prakse za proces reintegracije.

Izradom Strategije za Reintegraciju i Akcionog Plana su konsultovane dokumenti politika Vlade u oblasti migracione, relevantni akteri (vidi poglavlje VII) i zainteresovane strane lokalne i međunarodne.

Tokom izrade za Strategije za Reintegraciju adresirani su svi zahtevi i instrukcija za liberalizaciju viznog režima, preporuke koje su proizlazile iz izveštaja Evropske Komisije od 8. februara 2013 o napretku Kosova u ispunjavanju obaveza iz instrukcija za liberalizaciju viznog režima i Akcionog Plana za pregovore o stabilizaciji i pridruživanju. Vlada Republike Kosova ceni doprinos Evropske Komisije, UNDP, UNHCR, OSCE, IOM, UNICEF-a i drugih međunarodnih i nacionalnih aktera za podržavanje tokom izrade ove Strategije.

Strategija za Reintegraciju je razvijena zasnovan između ostalog i na sledećim principima:

Održivost: Sve planirane aktivnosti garantuju održivu reintegraciju i su u skladu sa međunarodnim planiranim standardima razvoja i planirani sa Srednjoročnim Okvirom Rashoda (SOR).

Adresiranje izazova: Redovna analiza stanja koje je dovelo do identifikacije nedostataka i potreba, i na posebne strateške ciljeve. Posebna pažnja je posvećena izgradnji opštinskih kapaciteta u ljudske resurse i tehničku opremu za funkcionisanje Sistema za Menadžiranje

Predmetima, jačanje saradnje i koordinacije ostalih zainteresovanih strana koje su uključene, ističući podršku ugroženim grupama i decentralizacija administrativna ovlašćenja i resursa.

Usklađivanje pomoći i izbegavanje pozitivne diskriminacije: Usklađivanje pomoći se sastoji u koordinaciji usluga i podrške iz programa zapovratak i reintegraciji koji se nude repatriranim licima iz donacija i Vlade Republike Kosova, uključujući i međusobnu razmenu podataka. Izbegavanje pozitivne diskriminaciju čine uglavnom poboljšanje informisanosti povratnika na postojećim javnim službama na koju svi građani Kosova imaju pristup prema važećem zakonu. Usluge se pružaju samo za određene ugrožene grupe kroz projekte / programe specijalno dizajniranih i sprovodi se uz podršku različitih donatora.

Tokom reintegracije povratnika, posebna pažnja će se posvetiti:

- € Samohrane majke
- € Deca bez roditeljskog staranja i napuštena deca
- € Deca bez roditeljskog staranja i zlostavljena i maltretirana deca
- € Zaštita dece sa posebnim potrebama, sa posebnom pažnjom kod manjina
- € Manjinama Roma, Aškalija i Egipćana i ostalih manjina na lokalnom nivou.
- € Stara lica bez porodičnog staranja
- € Osobe sa mentalnim invaliditetom i bez porodice
- € Porodicama sa teškim ekonomskim stanjem
- € Žrtve trgovine ljudima

Za žrtve trgovine ljudima će biti primenjeni specifični programi u skladu sa zakonima na snazi i Nacionalnog Akcionog Plana Strategije Protiv Trgovine Ljudima 2011-2014. Takođe, posebna pažnja će se posvetiti zajednici Roma, Aškalija i Egipćana, posebno na podršci i pomoći za civilnu registraciju, obrazovanje i učešće u izboru stambenog pitanja.

Fleksibilnost i učešće korisnika: Zajedno sa standardizacijom koraka, aktivnosti, procedura i usluga koji su neophodni za efektivno i efikasno upravljanje procesa reintegracije, visok stepen fleksibilnosti za prilagođavanje dodele pomoći.

Uključivanje: U procesu reintegracije će biti uključena sva repatriarana lica bez obzira na starost, pol, nacionalnost, religiju i rasu. Pomoć i podrška iz ponuđenog programa za reintegraciju repatriranih lica u skladu sa kriterijumima utvrđenim zakonom na snazi.

Poglavlje IV. Pozadina

IV.1. Migracija

Trendovi i uzroci migracije sa Kosova su se promenila tokom decenija². Pre 1998/1999, Kosovari su emigrirali iz političkih i društveno - ekonomskih razloga, posebno tokom 90-ih. Tokom rata, osim raseljavanja građana unutar teritorije Kosova, stotine hiljada ljudi su bili primorani da napuste zemlju. U početku su pobjegli u susednim zemljama, uglavnom u Albaniju i Makedoniju. Većina njih se vratio posle rata, međutim ima na hiljadama koji su još uvek raseljeni na susednim zemljama. Veliki broj njih je pronašao utočište u Zapadnoj Evropi. Trend migracije je nastavljen i dalje se nastavlja, iz različitih razloga. Migranti koji nemaju pravni status za boravak u zapadnim zemljama treba vratiti dobrovoljno ili prinudno.

---

² Vidi studiranje UNDP Kosovo za Remittance 2012 (http://www.kosovo.undp.org/repository/docs/KRS2012_English_858929.pdf).

Vlada Republike Kosovo će promovirati legalne migracije, kako bi se olakšalo putovanje u zemljama članicama EU, kao i koristi iz programa cirkularne migracije, kako bi se ubrzao legalno kretanje građana između Republike Kosova sa DČ-ce EU-je, uključujući i migracija za potrebe studija, sezonsko zapošljavanje, razmenu iskustava i različitih obuka.

Vlada Republike Kosova je preduzela niz inicijativa sa ciljem stvaranja pravnog okvira upravljanja migracijama u skladu sa zakonodavstvom EU-je. Strateški dokumenti su usvojeni kao državna strategija za migracije i Akcioni Plan 2013-2018, Nacionalna Strategija Republike Kosovo Protiv Organizovanog Kriminala i Akcionog Plana 2012-2017, Nacionalna Strategija Republike Kosovo za Prevenciju Kriminala i Akcionog Plana 2009-2012 Nacionalna Strategija Republike Kosovo za Integrisano Menadžiranje Granicom 2012-2017 i Nacionalna Strategija i Akcioni Plan Protiv Trgovine Ljudima 2011-2014.

IV.2. Readmisija i Reintegracija

Nekoliko godina nakon međunarodnog menadžiranja povratka od strane UNMIK-a od 2008 godine odgovornost je prenošena kod Vlade Republike Kosova. Vlada Republike Kosovo je uspostavio potrebne pravne institucionalne mehanizme za upravljanje i uspešan povratak i proces readmisije poštujući dostojanstvo građana poreklom iz Kosova.

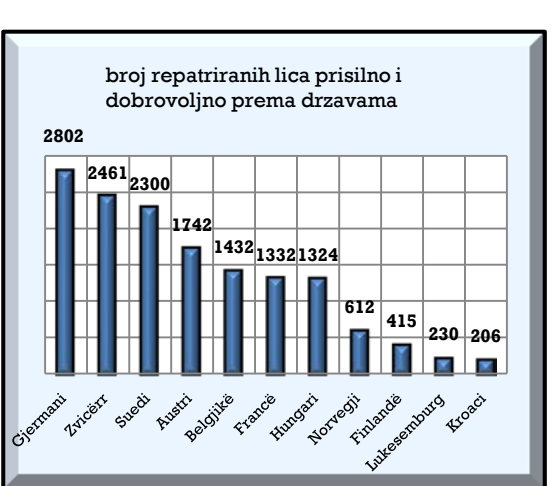
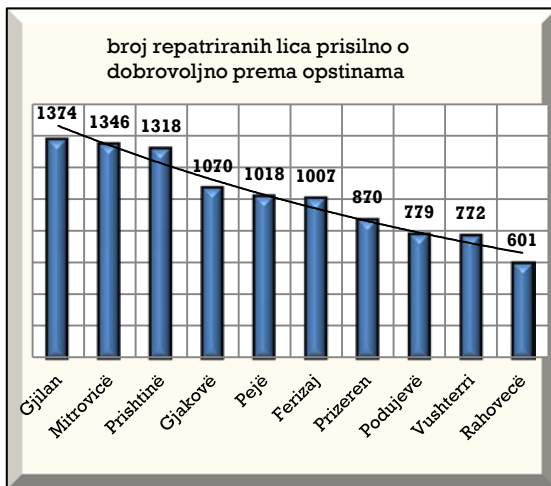
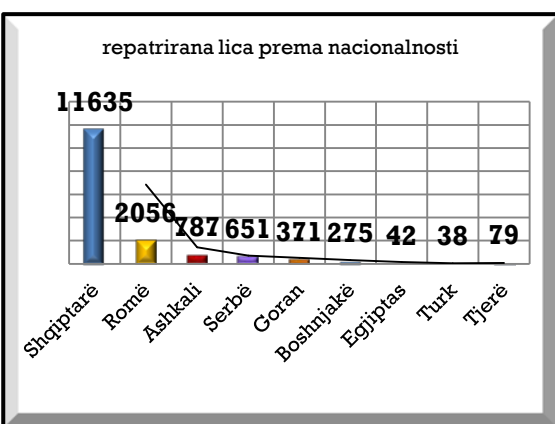
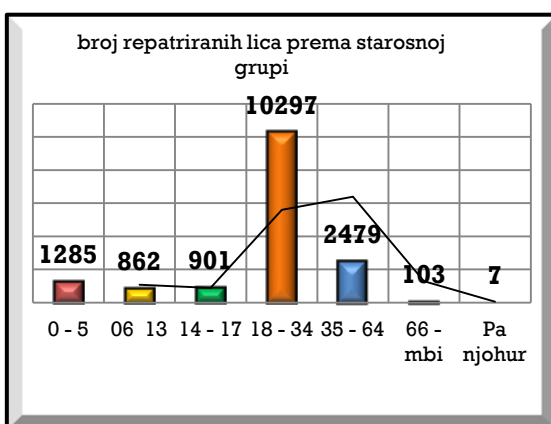
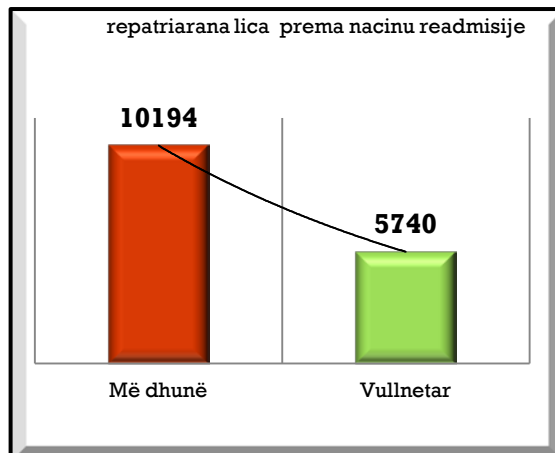
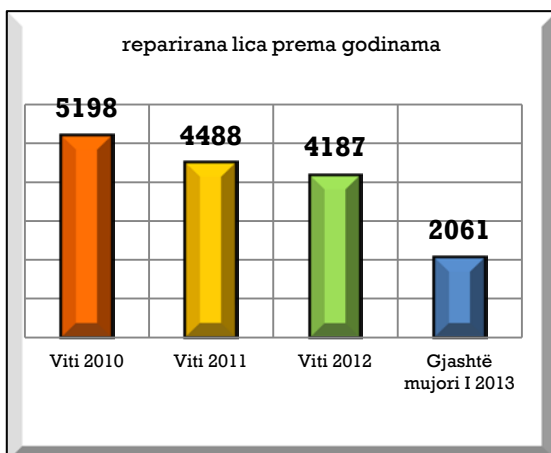
Tokom 2010 do sredine 2013, 15 934 ljudi se vratilo iz različitih zemalja. Broj ljudi prisilno vraćenih je veći od broja dobrovoljnih povratnika. Od ukupnog broja, 64 % je ponovo prisilno repatrirani, a 36 % su se dobrovoljno vratili. Gledajući prema državama 17,6 % od njih su se vratili iz Nemačke, 15,4% iz Švajcarske, 14,4 % iz Švedske, 10,9% iz Austrije, 9% iz Belgije, 8,4% iz Francuske, 8,3 %, iz Mađarske, 3,8%, Norveška, 2,6% iz Finske, 1,4 % iz Luksemburga, 1,3 % iz Hrvatske, itd.³ Najveći broj repatriranih lica (dobrovoljnog i prinudnog) su opštine Gnjilane, Mitrovica i Priština. Na osnovu starosti repatrirana lica su starosti od 18-34 godina, uglavnom dominira muški pol. Što se tiče nacionalnosti repatriranih lica su uglavnom Albanske nacionalnosti, zatim Roma, Aškalija, Egipćana, Srbi, itd.

---

³Godisnji izveštaji iz ODAM

Podaci o profilu repatriranih lica predstavljeni za period 2010, 2011, 2012 i prvom sestomesečju 2013 godine

Potreba za podržavanje reintegracije je rođena kao rezultat readmisije velikog broja ljudi koji su dugo živeli van Kosova.

Proces reintegracije se sastoji od pružanja pomoći i podrške repatriranih lica na centralnom i lokalnom nivou, počevši od hitne asistencije, kao i pristup drugim javnim službama, sa ciljem da readmisija bude održiva. Tokom 2012 god. Su podržavana 2945 repatrirana lica iz programa za reintegraciju repatriranih lica koja su korisnici raznih šema.

IV.3. Analiza Situacije

U dokumentu su analizirane i identifikovane prednosti, slabosti, mogućnosti i rizika tokom tretiranja reintegracije.

Ustav Republike Kosova i zakonodavstvo su u skladu sa međunarodnim standardima i predstavljaju pravni okvir koji reguliše aspekte građanskog i političkog života građana Kosova. Prenosene prakse od strane Međunarodnih Institucija, koje već duže vreme su menadzirale procesa repatrijacije omogućilo je uspostavljanje operativnih mehanizama i procedura od strane lokalnih institucija.

Vlada Republike Kosovo od 2007 god. je pripremila i usvojila politički okvir za reintegraciju vraćenih lica, usvojila strategiju, akcioni plan i uredbu za menadžiranje programa za reintegraciju vraćeni lica. U septembru 2010 godine Vlada je osnovala fond za podršku održive reintegracije i reintegraciju vraćenih građana Kosova na osnovu posvećenog budžeta u iznosu od 500.000 evra u 2010 god, 3.420 150 evra 2011god, 3.170 150 evra u 2012 god. isti iznos izdvojen je za 2013 god.

Međunarodne organizacije su još uvek aktivne u pružanju tehničke pomoći, savetovanje i konsaltacijama sto jedna podrška za lokalne institucije.

Međutim, veliki broj repatriranih i reintegriranih lica u društvu predstavlja veliki izazov za institucije. Otuda proizlazi potreba da se ojačaju postojeće mogućnosti u svim aspektima. Zdravstveni sistem, obrazovne i društvene potrebe za izgradnju kapaciteta u cilju podizanja standarda kvaliteta u odnosu na zdravlje, upisa dece u školu, pružanje dodatne nastave, uključivanje u socijalne šeme, stručnoj obuci, zaposljavanje.

Takođe, proces reintegracije vraćenih lica zahteva visok finansijski trošak je dodatni izazov za Vladu Republike Kosovo. Pružanje pomoći i podrške za repatrirana lica, osim osnovnih usluga uključuje stanovanje, stanovanje, izgradnju / obnovu kuća koje su porušene / oštećene, finansiranje projekata generisanje prihoda i druge vrste pomoći i drugu podršku.

Repatriirana lica koja imaju teškoće u kratkom vremenskom periodu da generišu prihode što dovodi do povećanja broja ljudi koji zavise od socijalnih kategorija sto jos vise otežavaju budžet Kosova. Da bi imali uspešan proces reintegracije repatriranih lica je veoma važno da se stvore mogućnosti za stručne obuke, mogućnostima zaposlenja ili početkom profitabilnih aktivnosti za stvaranje prihoda kroz izradu biznis planova.

U procesu reintegracije su mnogi akteri, uključujući centralni i lokalni nivo. Da pružaju usluge na efikasan i efektivan koordinacija i međusobna saradnja između učesnika u procesu reintegracije potrebno uključujući i međunarodne organizacije i civilno društvo. Jačanje kapaciteta, horizontalne i vertikalne mehanizme koordinacije, praćenja i izveštavanja, sa posebnim osvrtom na funkcionisanje sistema za upravljanje predmetima koji predstavljaju izazove u ovoj strategiji je data posebna pažnja.

Repatriirana lica mogu doneti svoje veštine i resurse koje su stekli tokom boravka u razvijenim zemljama, a mogu da se prijave / investiraju. Potrebno je izgraditi kapacitete za cuvanje bilo kakve koristi koji je napravljen i njihovo pretvaranje u vodeći faktor za ukupni razvoj Kosova. Međutim repatriirana lica, u većini slučajeva se suoči sa izazovima koji sprečavaju njihovu održivu reintegraciju.

Repatrirana lica, u većini slučajeva ce nastaviti život sa nekoliko malih sopstvenih sredstava, ili u potpunosti zavisne od socijalnih kategorija. Zato obezbeđivanje izvora (generisanje) od prihoda vraćenih lica je važno za njihovu održivu reintegraciju. Uprkos rastu ovo je postignut u toku poslednjih godina, zemlja se i dalje suočava sa mnogim izazovima, sa stopom nezaposlenosti od 35,1%, inflacija 2,5% u odnosu na niske stope izvoza, privatni sektor je i dalje slab i ograničen od strane investicije.⁴

IV.3.1. Pitanja ličnih dokumenata i Sertifikata

Građani Kosova mogu da apliciraju za opremanje sa dokumentom matičnih knjiga document identifikovanja (ID) i pasoš Republike Kosovo u skladu sa zakonodavstvom na snazi. Posedovanje ličnih dokumenata koji potvrđuju identitet osobe je od suštinskog značaja, tako da oni imaju pristup javnim službama i da uživaju građanska i politička prava. Nedostatak dokaza o identitetu znači nemogućnost pristupa državljanstvo i nacionalnost de facto odsustvo, nemaju pristup u socijalnim kategorijama, zdravstvene zaštite, obrazovanja i zapošljavanja. Repatrirana lica se suočavaju sa mnogim preprekama u vezi sa ovim pitanjem. Nedostatak osnovnih dokumenata za izdavanje ličnih dokumenata često predstavlja ozbiljan izazov za održivu reintegraciju.

IV.3.2. Zdravstveni Sistem

Repatriranim licima je obezbeđena medicinska pomoć u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, sekundarnom i tercijarnom kao i svi drugi građani Republike Kosovo. Kosovski zdravstveni sistem je izazov za brojne tercijarne zaštite usluga (kardio - hirurški, onkoloških, poli - traumatičan, transplantacija, ozbiljnih mentalnih poremećaja). Repatrirana lica koja pate od ozbiljnih bolesti, koji su tretirani u zemljama porekla, ne dobijaju isti tretman po povratku.

U poređenju sa ostalim građanima Kosova, repatrirana lica se nalaze u jednoj težoj situaciji, iako oni ne mogu da imaju besplatan pristup za medicinsku negu zbog problema sa potrebnom dokumentacijom.

IV.3.3. Pitanje stanovanja

Stanovanje je socijalno pravo građana u većini razvijenih zemalja, jer je od ključnog značaja za razvoj zdravlja i kvalitet života. Pravo na stanovanje je sve prisutnija u kontekstu globalne politike i borbe za ljudska prava, sankcionisana sa Međunarodnim Koneventama.

Na Kosovu nakon rata broj oštećenih kuća je 120.000 gde 45.000 od njih se smatra potpuno oštećene. Međunarodni donatori su obnovili oko 60.000 kuća do 2002. Tkođe centralne i lokalne institucije su obavili projekte za obnovu kuća i izgradnju stanova za izdavanje, ali registrovani zahtevi u opštinama o stambenoj siutaciji i dalje su veoma visoka, kao rezultat većeg broja uništenih kuća, brojni socijalni slučajevi, unutrašnje migracije, promena porodicne structure i visoke cena za prodaju nepokretnine.

Opštine, stambeno zbrinjavanje se obavljaj preko trogosingem programu za stanovanje pod lirijom, uključujući i izgrađene stanove od strane opština, vlade i donatora. Na osnovu trenutne situacije povratnika u većini slučajeva zahtevaju hitan smeštaj / privremeni i obezbeđivanje stanova za izdavanje (bonus stanovanje), Fond za reintegraciju,

---

⁴ Kosovska Agencija za Statistike , www.ks-gov.net

izazov i dalje ostaje održivo stanovanje kao posledica nedostatka kapaciteta na lokalnom nivou.

IV.3.4. Pristup u Obrazovanju

Svi građani Kosova imaju pravo pristupa u obrazovnom sistemu u skladu sa zakonom na snazi.

Mnogi povratnici su proveli dug vremenski period u inostranstvu, a neki od njih su rođeni i obrazovani u zemljama njihovog povratka. Za mlade ljude, posebno za decu, to znači da oni često nemaju saznanja o bilo kom od zvaničnih jezika na Kosovu (albanskom i srpsko) dovodi ih do teškoća u pristupu obrazovanju, obuci i zapošljavanju po povratku. Pristup na socijalnu i medicinsku pomoć, kao i usluge koje pružaju javne kancelarije, to je teško za one koji ne mogu da komuniciraju na bilo kom zvaničnom jeziku. Takođe, problem je i nedostatak dokumenata (uverenja / diplome) da dokaže nivo obrazovanja u zemljama domaćinima. U procesu reintegracije vraćenih lica obrazovni proces od posebnog značaja. Sa povratnicima će takođe biti veliki broj dece i mladih koji žele da nastave svoje obrazovanje. MONT morate biti spreman da prihvati i sistematizuje sve studente svih zajednica na svim nivoima obrazovanja, u skladu sa zakonom na snazi. MONT - na posebna način, će morati da se posveti obaveznom obrazovanju, gde će studenti u početku biti upisani preko neformalnih procedura.

Poglavlje V.Strateški Kadar

Vlada Kosova je posvećena izgradnji jedne demokratske države, sa prosperitetom, sigurne i moderne u pravcu postizanja standarda u ostvarivanju zapadnog napretka. Davajući poseban značaj procesa repatrijacije u smislu uticaja na društveno - ekonomskom životu, reintegracija repatriranih lica je jedan od najvećih prioriteta u političkoj agendi.

V.1. Vizija

Vizija Strategije Reintegracije je uspešna i održiva reintegracija za povratnike, uprkos formi povratka, uz pomoć i podršku u procesu reintegracije.

V.2. Deklaracije Misije

Misija Strategija Reintegracije je stvaranje uslova za održivu reintegraciju kroz stvaranje potpuno funkcionalnih i profesionalnih mehanizama za uspešnu reintegraciju repatriranih lica i održive i da osigura punu integraciju društveno - ekonomskog razvoja građana koji se vrate na Kosovo.

V.3. Ciljevi

Sa strateškim ciljevima će se utvrditi jedinstvene akcije za postizanje planiranih rezultata i svest institucija i institucionalnih mehanizama za reintegraciju repatriranih lica. Svi ciljevi sadržani u posebnom pravnom okviru u oblasti migracija, readmisije i repatrijacije i održivu reintegraciju su u skladu sa bilateralnim sporazumima o readmisiji, međunarodnim konvencijama i Acquis-u u EU-je.

V.3.1. Strateški Ciljevi su:

1. Ojačanje institucionalni kapaciteta, instalacija monitoringa i evaluacije sistema i decentralizacija vlasti
2. Razviti i sprovesti sveobuhvatne politike na lokalnom nivou u cilju postizanja održive reintegracije
3. Javna svest i socijalna mobilizacija

V.3.2. Specifični Ciljevi su:

1. Jačanje institucionalnih kapaciteta , instalacija monitoringa i evaluacije sistema i decentralizacija vlasti

- 1.1 Jačanje institucionalnih i kadrovskih kapaciteta
- 1.2 Funkcionalnost monitoringa i evaluaciju (SMR)
- 1.3 Jačanje saradnje i koordinacije između relevantnih aktera uključenih u proces reintegracije
- 1.4 Jačanje komunikacija - razmena informacija pre i posle dolaska
- 1.5 Decentralizacija upravnih ovlašćenja i resursa

2. Izrada i sprovođenje sveobuhvatne politike na lokalnom nivou u cilju postizanja održive reintegracije

- 2.1 Razvoj politika reintegracije na lokalnom nivou
- 2.2 Pružanje zagarantovanih usluga
- 2.3 Podrška za održivo socijalno - ekonomsku reintegraciju

3. Javna svest i socijalna mobilizacija

- 3.1 Informisanje repatriranih lica o mogućnosti koristi
- 3.2 Organizovanje kampanje za javnu svest
- 3.3 Uključivanje civilnog društva u realizaciji projekata za održivu socijalnu mobilizaciju.

Poglavlje VI. Razmatrane Alternative

Strateški ciljevi imaju za cilj održivu reintegraciju povratnika u kosovskom društvu, garantujući im jednak tretman. Strategija za Reintegraciju se odnosi na sva pitanja jednako važna za repatrirana lica, primarni fokus posebne pažnje za njihove živote.

Strategija za Reintegraciju obezbeđuje dovoljne alternative i trajne za rešavanje problema povratnika, što omogućava njihovo ponovno integraciju u društveni i ekonomski život.

Povećanje prava povratnika na nacionalnim prioritetima jasno pokazuje posvećenost institucija za podršku vraćenih lica u procesu reintegracije, sa kojom se ova strategija adekvatno bavi procesom reintegracije repatriranih lica u našoj zemlji.

Alternative su predstavljene u Strategiji za Reintegraciju kroz ciljeve i pod ciljeva će uticati na živote iseljenika u tekućem periodu stimulišući ih na saradnju sa svim zainteresovanim stranama za njihovu lakšu i održivu reintegraciju.

Preko Strategije za Reintegraciju i Akcionog Plana, cilja se da u vremenskom okviru od 5 godina, a kasnije po potrebi, da se poboljša situacija repatrijacija kroz aktivnosti koje treba preduzeti. Razmatrane varijante od Strategije za Reintegraciju, takođe donesu objektivne mogućnosti za poboljšanje stanja repatriranih lica i tako imaju pozitivan uticaj na njihov doprinos društvenom i ekonomskom razvoju zemlje.

Poglavlje VII. Pravni i Institucionalni Okvir

VII. 1. Pravni Okvir

Procedure za Readmisiju su regulisane zakonom o readmisiji i bilateralnim sporazumom za readmisiju DC iz EU-je i drugim zemljama. Zakon za Readmisiju se primenjuje u svim zemljama sa kojima Republika Kosova nije potpisala bilateralne sporazume o readmisiji. Zakon o readmisiji je u skladu sa Ustavom, Zakonodavstvom na snazi I sa Acquis EU-je. Kosovo je u procesu potpisivanja bilateralnih sporazuma o readmisiji sa zemljama EU i drugim zemljama. Takvi sporazumi do sada (Septembar 2013) su potpisani sa 21 zemalja, uključujući i 16 zemalja članica EU-je, tri zemlje članica Šengena i dve iz zapadnog⁵. Balkana. Sa tri države takvi sporazumi su u procesu pregovora⁶, sa šest zemalja su poslate kroz inicijativu MSP-a, u kom slučaju se očekuje odgovor od dotičnih⁷. zemalja.

Postojeći sporazumi obavezuju ugovorne strane da prime građane jedni drugih koji ne ispunjavaju, ili više ne ispunjava važeće uslove za ulazak ili boravak. Oni takođe utvrđuju način koji moraju biti ispunjeni za apliciranje za readmisiju i sadržaja rezervisanja za primenu rokova, troškovi readmisije, zaštita podataka, dokaza o identitetu, dokazi ulaska i tranzita.

Postupci reintegracije koi i podrška i pomoć repatriranih lica tijekom procesa reintegracije vodit ce se prema Pravilnikom za Reintegraciju Repatriranih osoba i Upravljanja Programa. Govoreći o zakonima koji se primenjuju u oblasti repatrijacije i reintegracije povratnika da svi treba da spadaju u okviru Strategije za Reintegraciju uživaju jednak tretman sa ostalim građanima Kosova sto se povezuje sa srodnim pravima i obavezama sto nisu specificne specificne za process povratka.

Relevantno Zakonodavstvo procesa za povratak i reintegraciju su date u Prilogu B.

VII.2. Relevantne Institucije

Preko centralnih i lokalnih vlasti koji su opisani u ovom poglavlju, Vlada Republike Kosova će sprovoditi *Strategiju za Reintegraciju*.

VII.2.1. Centralni Nivo

Ministarstava uključene u procesu reintegracije u centralnom nivou su sledeće:

1. Ministastvo Unutrašnjih Poslova (MUP)

MUP je odgovoran za politiku reintegracije u bliskoj saradnji sa drugim resornim ministarstvima . MUP je odgovoran za :

- Opšte razvoj politika, planiranje i orijentisanje reintegracije vraćenih osoba;
- Utvrđivanje zakonodavnih i budžetskih mera da podrže reintegraciju;
- Procena i praćenje implementacije Strategije za Reintegraciju;
- Obavestiti odgovarajuće ministarstvo stanje i potrebe reintegracije vraćenih osoba.

---

⁵Austria, zemlje BENELUX-a (sa zajednickim sporazumom), Bugarska, Republika Česke, Danska, Finska, Francuska, Nemacka, Mađarska, Malta, Slovenija, Svedska, Estonija, Hrvatska, Norveska, Švajcarska, Knezevina Lichtenstein-a, Albanija i Crna Gora.

⁶Letonija, Italija i Makedonija

⁷Irska, Lituanija, Poljska, Portugalija, Ujedinjena Kraljevina I Turska.

Odeležnje za Reintegriranje Repatriranih Lica (ORRL)

ORRL deluje u okviru Ministarstva Unutrašnjih Poslova i organ odgovoran za upravljanje reintegracije repatriranih lica.

ORRL je odgovoran za:

- Razvoj politike i zakonodavstvo reintegracije i prati njihovo sprovođenje;
- Priprema smernica za integraciju procedura i priprema upustva za lokalne vlasti;
- Praćenje sprovođenja programa reintegracije;
- Uspostavljanje efikasnih mehanizama za prikupljanje, izveštavanje i distribuciju informacija između centralne i lokalne uprave;
- Priprema i distribucija informacija opštinama i vraćenim licima;
- Priprema generalnog plana obuke za opštinske vlasti u oblasti reintegracije;
- Saradnja i koordinacija sa lokalnim i međunarodnim organizacijama u pogledu reintegracije repatriranih lica;
- Održavanje i unapređenje sistema za upravljanje predmetima (SUP);
- Razmatranje potrebe na diskreciju na centralnom nivou.

Preko postavljenih zvaničnika Prijemnu Kancelariju MAP se organizuje doček repatriranih lica na svim granicnim prelazima, i informisu se o mogućnostima koristi, identifikuju potrebe i pružaju sanitetske, transportne usluge ako je potrebno. Regionalni coordinator, koordinira process kroz reintegracije između centralnog i lokalnog nivoa i proverava slučajeve na terenu u saradnji sa opštinama.

Centar za privremeni smeštaj

Centar za privremeni smeštaj upravlja ORRL i služi za smeštaj repatriranih lica do sedam dana, i pruža i druge osnovne usluge kao što su hrana i lečenje ako je potrebno.

Centralna Komisija za Reintegriranje (CKR)

CKR je centralni organ za donošenje odluka sastavljeno od predstavnika Ministarstva Unutrašnjih Poslova, MRSS, MSPP, MZ, MPŠRR i odlučuje za zahteve repatriranih lica za koristi iz Programa za Reintegriranje.

Komisija za Žalbe

Komisija za žalbe razmatra i odlučuje o žalbama vraćenih lica protiv odluka CKR-ju i OKR.

2. Ministarstvo za Rad i Socijalno Staranje (MRSS)

Misija MRSS je da se osnaži i stvori prostor za socijalnu zaštitu, učešće u programima zapošljavanja i obuke svim građanima u stanju socijalne potrebe. U oblasti zapošljavanja odgovornosti MRSS uključuju formulisanje i sprovođenje politike aktivnog i pasivnog tržišta rada, koji stvaraju pristup tržištu rada, olakšati prelazak na tržište rada, doprinoseći da se bolje uklapa u ponude i potražnje i podržati reintegraciju osetljivih grupa.

Službe za zapošljavanje i stručno osposobljavanje pod upravom Odeljenja za rad i zapošljavanje, ali se sprovodi preko Kancelarije za zapošljavanje i centrima za stručnu obuku.

Ministarstvo Rada i Socijalnog Staranja je centralna institucija vlasti koja se bavi sa svim pitanjima iz oblasti socijalne politike i penzijskim planovima. Odeljenje za porodicu i socijalna politika i Odseka za penzije, su odgovorne za socijalne teme i penzione politike . U pružanju

socijalnih usluga i privatni centri imaju ključnu ulogu imaju Centri za Socijalni Rad monitorisane od Odeljenja za zdravstvo i socijalnu zaštitu u okviru sopstvenih opštinskih odgovornosti.

Na osnovu programa i obavezama koje ima ministarstvi koje proizilaze iz propisa za reintegraciju i repatrijaciju lica MRSS će pružati ove usluge;

- Podrška i stvaranje većih mogućnosti za pristup tržištu rada preko aktivnih i pasivnih politika radnog tržišta;
  - Pruža stručnu obuku za repatrirana lica, u cilju obuke za tržište rada;
  - Obezbedi socijalna davanja i isplate iz penzijskih planova, za sve one koji ispunjavaju uslove prema propisima koji su na snazi.
  - Pružanje usluga za decu i njihovu zaštitu u skladu sa oblicima zaštite, preko centara za socijalni rad i uključivanje NVO u pružanje usluga;
  - Pružanje usluga za žrtve trgovine ljudima i nasilja u porodici, preko centara za socijalni rad i nevladinih ugovorenih organizacija.
  - Pružanje usluga za stara lica i osobe sa invaliditetom i lakšim psihičkim povredam.
- MRSS je odgovorna za praćenje realizacije ovih usluga u procesu reintegracije i da će izveštavati o napretku i izazovima u sprovođenju strategije i akcionog plana.

3. Ministarstvo za Sredinu i Postorno Planiranje (MSPP)

Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja Izgradnje i Stanovanja irzađuje pravni okvir, institucionalnu i finansijsku koji će omogućiti jednak pristup za sve građane za prilagodljivo stanovanje, zasnovan na njihovim finansijskim mogućnostima i njihov socijalni status i zdravlje.

Stambena politika obezbedi održive životne uslove za porodice ili pojedinaца koji nisu u stanju da izdržavaju ponude slobodnog stambenog tržišta kao i određivanje načina osiguranja i korišćenja finansijskih sredstava za određene programe, razvoj prebivalište na teritoriji opštine.

Osiguranje stana pod kirijom putem programa utvrđenih zakonom:

- Nefitno stanovanje i iznajmljivanje
- Bonus stanovanje pod kirijom

Ovo će se ostvariti kroz izgrađene stanove koje je izgradila opština, postojeće vlade, stanova u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica, koje se daju u zakup, drugi stanovi u vlasništvu opštine, koji se može prilagoditi za korišćenje na osnovu posebnih programa za stanovanje.

4. Ministarstvo Zdravlja (MZ)

Ministarstvo Zdravlja ima za cilj da obezbedi pravni osnov za očuvanje i unapređenje zdravlja građana Republike Kosovo putem promocije zdravlja, preventivne aktivnosti i pruža sveobuhvatne usluge i kvalitet zdravstvene zaštite. Ministarstvo Zdravlja priprema i sprovodi politike i zakone na nediskriminatorski sistem i odgovorne za zdravstvenu zaštitu.

Zdravstvena zaštita se organizuje i sprovodi na tri nivoa: primarni, sekundarni i tercijarni. Opštine su odgovorne za zaštitu primarnog zdravlja i da proceni stanje zdravlja na svojoj teritoriji. Primarna zdravstvena zaštita je obezbeđena i realizuje u okviru porodičnih zdravstvenih usluga, u skladu sa podzakonskim aktom donetim od strane Ministarstva

Zdravlja. Na osnovu zakona za repatriarana lica su izuzeti od saradnje u prvoj godini nakon readmisije.

5. Ministarstvo za Obrazovanje, Nauku i Tehnologiju (MONT)

MONT ima poseban mandat i odgovornost za obezbeđivanje osnovnih uslova za obrazovanje povratnika. Odgovornost MONT-a, opština, obrazovnih institucija i svih drugih organa koji su uključeni u pružanje univerzitetskog obrazovanja za svu decu i da obezbedi jednaka prava za obrazovanje u skladu sa invaliditetom i njihovim specifičnim potrebama.

U procesu reintegracije vraćenih osoba obrazovni proces je od posebnog značaja. Sa repatriranim licima će takođe biti veliki broj dece i mladih koji bi trebalo da nastave školovanje. MONT - trebalo bi da bude spreman i da prihvata i sistematizuje sve studente svih zajednica na svim nivoima obrazovanja, u skladu sa zakonom na snazi. MONT - na poseban način treba posvetiti obaveznom obrazovanju, gde će studenti u početku biti upisani preko neformalnih procedura. U tom smislu MONT će sastavljati brošure za reintegraciju u obrazovnom procesu za povratnike u vezi sa mogućnostima sa svim uslugama koje su na raspolaganju, tako da studentima imaju lakše registrovanje u obrazovnim ustanovama.

6. Ministarstvo za Administraciju Lokalne Uprave (MALU)

Pomaže u formulisanju politike i postavlja ciljeve za sprovođenje ove strategije, takođe pruža informacije iz opština za ažuriranje materijala za reintegraciju. MALU u saradnji sa resornim ministarstvima pomaže u izradi planova obuke i njihovo organizovanje na lokalnom nivou za reintegraciju repatriranih lica.

7. Ministarstvo za Dijasporu (MzaD)

U okviru svoje obalsti delovanja MzaD izrađuje i sprovodi politike i projekte vezanih za dijasporu. U oblasti readmisije i reintegracije MzaD služi kao vezni most između pripadnika dijaspore i javnih institucija Republike Kosovo.

8. Ministarstvo za Zajednice i Povratak (MZP)

Glavna komponenta MZP je reintegracija lica poreklom sa Kosova, raseljeni u bivšoj Jugoslaviji, i unutar Kosova. U procesu reintegraciju vraćenih lica. Ministarstvo za Zajednice i Povratak (MZP), saraduje sa Ministarstvom Unutrašnjih Poslova (MUP) i drugim resornim ministarstavima. MZP održava statistike za raseljena lica i lica koja su stalni stanovnici Kosova i koji su raseljeni u regionu (Srbija, Crna Gora, Makedonija, Bosna i Hercegovina) ili u okviru Kosova, kao rezultat rata 1998-1999. MZP poseduje podatke za institucionalnim okvirima, procedure repatrijacije i reintegracije, procedure za pomoć raseljenim licima i saradnju sa drugim zainteresovanim stranama.

9. Ministarstvo za Finansije (MF)

Ministarstvo za Finansije je odgovorna institucija da osigura porast prihoda budžeta, opšte finansijsko upravljanje i pravične i transparentne javnih fondova, ima ključnu ulogu u definisanju i primeni finansijske i fiskalne politike Vlade Republike Kosovo.

10. Ministarstvo za Poljoprivredu, Šumarstvo i Ruralni Razvoj (MPŠRR)

Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja dizajnira i implementira agro - ruralne politike da obezbedi mogućnosti zapošljavanja i stvaranja prihoda za ljude koji žive u ruralnim područjima. MPŠRR značajno doprinosi u stvaranju povoljnih uslova za razvoj poljoprivrede i sela direktno u podršci poljoprivrednicima, poljoprivredno - prerađivačke

industrije, navodnjavanje i ruralne infrastrukture lokalnih grupa. Takođe, korisnici ovih politika su takođe i repatrirana lica sa prebivalištem u ruralnim područjima. Ministarstvo je usklađivanje nacionalnih politika sa zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) EU-je, sprovođenjem tih politika je uspostavila administrativne strukture, kao što su: Agencija za razvoj poljoprivrede, Odeljenja za poljoprivredne politike (Autoritet Menadžiranja), poljoprivredna politika Odeljenja i tržišta, Odeljenje savetodavne službe, Sektor za ekonomske analize i Poljoprivredne Statistike .

VII.2.2. Lokalni Nivo

Na lokalnom nivou koristi i podrška za reintegraciju i pomoć uglavnom su organizovane kao deo opštinskih službi i drugih lokalnih usluga u bliskoj saradnji i koordinaciji sa lokalnim vlastima, socijalna zaštita, zdravstvo, zapošljavanje, obrazovanje, stanovanje i drugim pružaocima usluga. Svaka opština će imati Opštinsku Kancelariju za Povratak i Zajednice (OKPZ) i Opštinskih Komisija za Reintegraciju (OKR), u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim u Zakonu o Lokalnoj Samoupravi.

(1). Opštinska Kancelarija za Zajednice i Povratak (OKZP)

Na lokalnom nivou, Opštinska Kancelarija za Zajednice i Povratak (OKZP) je glavni organ za reintegraciju repatriranih lica. OKZP u procesu reintegracije vraćenih osoba ima odgovornosti:

- € Da informiše, pomaže i savetuje repatrirana lica o mogućnostima i kriterijumima iz programa za integraciju i za ispunjavanje uslova;
- € Da prepoznaju i identifikuju zahteve repatriranih lica;
- € Proceniti preliminarne potrebe i da procesiraju OKR ili pri ORRL za donošenje odluke;
- € Da zajedno sa drugim akterima sprovode odluke OKR i CKR;
- € Da podržava i nadzire stanje povratnika u saradnji sa regionalnim koordinatorima; Saradnja sa regionalnim koordinatorima i drugih lokalnih aktera;
- € Da obavesti repatrirana lica za usluge koje pruža Zavod za zapošljavanje i druge opštinske kancelarije i uputi lica u kancelarijama za dalju podršku i pomoć;
- € Prikuplja i beleži informacije u bazi podataka;
- € Da izvestava prema redovnoj osnovi gradonačelniku i Opštinskom Savetu za okolnosti opštine u pitanjima reintegracije.

(2). Opštinska Komisija za Reintegraciju (OKR)

Opštinska komisija odlučuje o zahtevima reintegraciju vraćenih osoba za hitne beneficije. OKR smatra relevantnim za potrebe vraćenih lica u pogledu pristupa matičnih knjiga, pribavljanje ličnih dokumenata, obrazovanje i upis u školama psihosocijalnog tretmana, ako je potrebno i socijalnog staranja, stanovanja i regulisanje katastarskih dokumenata.

(3) Opštinski direktor,

Opštinski direktor, na teritoriji opštine, koji su odgovorni u okvirima definisanim zakonima na snazi da pruži pomoć i podršku repatriranim licima u procesu reintegracije.

Poglavlje VIII – Implementacija

Oslanjajući se na postojeće vladine programe i vizije da se poboljša život građana Kosova u smislu stabilnosti i bezbednosti, kao i cilj daljeg razvoja ekonomske i socijalne reintegracije Vlada pokreće program za podršku repatriranih lica tokom njihovog povratka u društvo Kosova. Kroz prezentaciju programa reintegracije, Vlada namerava zajedničku posvećenost kao jedan od ključnih pokazatelja za ukupni održivi razvoj zemlje.

Predmet readmisije lica koja ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju uslove za ulazak ili boravak na teritoriji države molilje / povratnik, a kao rezultat da su vraćeni na Kosovo. Proces reintegracije pomoći i podrške sastoji se od vraćenih osoba na centralnom i lokalnom nivou, u rasponu od hitne pomoći, pristup javnim uslugama, a pomoć je podržana kao neophodna, sa ciljem da povratak bude održiv.

VIII.1. Program za Reintegraciju

Oslanjajući se na vladine politike i vizije da se poboljša život građana Kosova u društveno - ekonomskom prosperitetu, program vlade za reintegracije pruža pomoć i podršku repatriranim licima u toku procesa reintegracije.

VIII 1.1. Održljivost socijalne mobilizacije

Program za Reintegraciju obuhvata razvoj kao širi multi-sektorski proces da se ojača vizija izražena u ovoj strategiji. U duhu principa nediskriminacije u cilju podsticanja ne isključenosti i siromaštva treba da se rešavaju politike i sveobuhvatne socijalne politike koji rade na principu jednakosti prilikom razvoja politika i sektorske distribucije sredstava iz programa, kao i stambenog i uslovi i način života, zdravstveni problemi, obrazovanje, stručno osposobljavanje i zapošljavanje, kao u polu i etničkih aspekata. Takođe vam je potrebna podrška kroz socijalne mobilizacije podržan preko institucionalnih sredstava je urađen u saradnji sa civilnim društvom.

VIII 1.2. Decentralizacija ovlašćenja

Da bi stekli takvu strategiju i viziju za sprovođenje programa reintegracije, vlada je odlučila da decentralizuje ovlašćenja i resurse na lokalnom nivou i dati im svojim zajednicama da pristupe i uticaj na pitanja koja utiču na njihov svakodnevni život. On predstavlja administrativni prenos snage i resursa i jačanje opštinskih nivoa za konfrontaciju sa ovlašćenjima za reintegraciju.

Delotvorno učešće zajednica shvati se kao proces lokalne vlasti i smatra se kao važan pokazatelj razvoja, koja će biti deo objektivne i subjektivne procene socijalne zaštite. Dalja decentralizacija vlasti će se uraditi postepeno, korak po korak, kako se ne bi ugrozila podrška procesa i pomoći vraćenih lica. U početku će se tokom 2014 funkcionalizovati i ojačati opštinski kapaciteti, ljudskih resursi, kao i one tehničke, a biće urađena i analiza potrebnog opštinskog budžeta, da se onda nastavi sa delegiranjem vlasti u tri pilot opštine tokom 2015. Nakon evaluacije i prenos dobre prakse iz tri pilot opštine u toku 2016 će biti prenos vlasti u svim opštinama na Kosovu. Kroz proces decentralizacije opština će biti podržana od strane centralne vlasti.

VIII 1.3. Aktivnosti i inicijative

- € Za poboljšanje procesa lokalnog upravljanja treba razmotriti:
- € Centralne i lokalne socijalne politike da bi vraćena lica u svoju zemlju da ojačaju pregovaračku moć, kao u grupa u osetljivom stanju.

- € Relevantno zakonodavstvo, uključujući podzakonske akte za utvrđivanje nadležnosti vlasti i odlučivanja koristi, da se uspostavi bezbednost i pravne stavove, za svaki proces donošenja odluka koji su uključeni u process reintegracije.
- € Priprema standardnih operativnih procedura i smernica za sprovođenje politike, na osnovu zakona koji će omogućiti jednak pristup učesću etničkih grupa u politikama i procedurama koje se primenjuju.
- € Uspostavljanje mehanizma koji obezbeđuje sprečavanje konflikata preko efikasne saradnje i koordinacije između svih državnih institucija koje su uključene, koje će biti sprovediti redovne sastanke za razmenu informacija između službenika iz centralnog i lokalnog nivoa, kao i različitih nivoa upravljanja.
- € Uspostavljanje sistema za upravljanje predmetima.
- € Saveti i informacije u cilju podizanja svesti o pravilima i promenama.
- € Stalno praćenje i evaluacija koje treba da bude definisana i strukturisana, uključujući i ciljeve, namere i indikatorima.

VIII.1.4. Podrška i pomoć

Iz programa za reintegracije se pruža podrška i pomoć vraćenim licima u centralnom i lokalnom nivou.

Pomoć koja se obezbeđuje na centralnom nivou obuhvata:

- Pomoć odmah po dolasku
- Prevoz do mesta odredišta
- Privremeni smeštaj

Pružena pomoć u lokalnom nivou obuhvata:

Na lokalnom nivou, pružena pomoć i podrška za povratnike prvenstveno se organizuju u okviru opštinskih službi u bliskoj saradnji i koordinaciji sa lokalnim vlastima za socijalnu zaštitu, zdravstvo, zapošljavanje, obrazovanje (obrazovanja), stanovanja i drugih javnih usluga.

Pomoć i podrška na lokalnom nivou su podeljeni u dve kategorije:

- Pomoć i podrška putem javnih službi
- Pomoć i podrška kroz podnošenje prijave

OKZP da imaju ključnu ulogu u obezbeđivanju za pristup repatriranih lica u pomoć i podršku u procesu reintegracije.

Pomoć i podrška putem javnih službi obuhvata sledeće oblasti :

- Civilnu registraciju
- Opremanje sa ličnim dokumentima
- Obezbediti smeštaj
- Medicinski tretman
- Socijalna zaštita
- Zapošljavanje i profesionalno osposobljavanje
- Obrazovanje i dodatna nastava
- Psiho - socijalni tretman ako je potrebno

Pomoć i podrška kroz podnošenje prijave pokrivaju sledeće oblasti :

- paket hrane i higijena
- paket pomoći za zimu
- paket nameštaja
- trenutna pomoć
- stanovanje kroz iznajmljivanje
- medicinski tretman
- renoviranje / rekonstrukcija kuća
- pomoć za samozapošljavanje/osnivanje biznisa

VIII.2. Fond za Reintegraciju

Fond za reintegraciju je stvoren da sprovede program reintegracije. Isplata dovoljanih sredstava je od vitalnog značaja da bi se osiguralo da se na inicijative odgovori na pravi način na potrebe povratnika u prioritetnim oblastima koje su identifikovane u strategiji i, kako je definisano u okviru pravnog i administrativnog okvira. Cilj Fonda je da podrži vraćena lica u svoju zemlju i ponovno raspoređivanje za reintegraciju u društvo Kosova. Koristi od fonda u cilju pružanja usluga i pomoći svih repatriranih lica, bez razlike na osnovu etničke pripadnosti, religije i pola.

Dok je vlada odlučila da prenese administrativnu vlast, resursi i budžet ce biti planirani u godišnje budžete opština. Prenos gotovine programi nisu bez problema. Određivanje potreba zahteva pažljivo razmatranje i važno je da se obezbedi finansijska sredstva za održive socijalne politike.

Utvrdjivanje potreba da se vidi kao instrument za pokrivanje osnovnih usluga, a ne kao zamena za opšti život. Za potrebe ove reintegracije se zahteva multisektorski pogled i završi ceo proces, i da opštine ne mogu da postignu zbog geografije. Dakle, Fond se nalazi na centralnom nivou, a sredstva će biti obezbeđena u okviru državnog budžeta.

VIII 2.1. Finansijsko pokriće

Sa ciljem postizanja ovih ciljeva za održivu reintegraciju, vlada je izdvojila sredstva za reintegraciju vraćenih građana Kosova:

- 2010 : 500.000, - Evra
- 2011 : 3,420.150 , - Evra
- 2012 : 3,170.000 , - Evra
- 2013 : 3,170.000 , - Evra

Isti iznos kao u poslednje dve godine, 2012 i 2013 će biti dodeljena Ministarstvu Unutrašnjih Poslova u narednim godinama za vreme trajanja revidiranog Akcionog Plana. Da bi se postigao željeni efekat, programa kao strateško sredstvot državnih socijalnih intervencija zavisi ne samo od količine sredstava izdvojenih za njih, ali i od toga kako se ti resursi upravljaju i dele.

VIII 2.2. Menadžiranje Fonda

Cilj Fonda je da služi kao program socijalnog transfera. Pružanje usluga i pomoći krajnjim korisnicima će biti donosene odluke kao što je definisano u relevantnim zakonima (decentralizovana uprava), što znači da opštine moraju da finansiraju svoje usluge koje će pružati na period posle 12 meseci do potpunog prenosa nadležnosti. Akcioni plan takođe označava autentični tok novca uključujući standardizaciju komunikacije i kontrola mehanizama za finansiranje.

Budžet Fond se upravlja od MUP-a koji se obezbedi na godišnjem nivou, kao deo državnog budžeta i da varira na osnovu kretanja i trendove koji treba da se proceni i analizira. Upravljanje obuhvata ukupnu odgovornost za sredstva i njihove posebne isplate obzir da delovi Fonda raspoređuju se na relevantnim ministarstvima i opštinama radi podrške projektima civilnog učešća u okviru socijalne mobilnosti. Korisnici projekta treba da budu vraćena lica.

Sredstva treba obezbediti kroz olakšice i pomoć vraćenih lica, što zahteva jasno zakonodavstvo, posebno u smislu definicija, postupaka, procenu potreba, maksimalni iznosi, ograničenje troškova i prestanak pomoći. Procena troškova i procesa treba da se uradi u početnoj fazi primene na kvartalnoj osnovi i u kasnijoj fazi, kao što je opisano u Akcionom Planu.

VIII 2.3. Sistem Menadžiranja Predmeta (SMP)

U cilju upravljanja funkcionalnih pitanja reintegracije u cilju realizacije ciljeva utvrđenih Strategijom, Vlada je odlučila da pokrene sistem za upravljanje predmetima, kao što su ključna sredstva za upravljanje i finansiranje programa reintegracije. Planirane i strukturirane aktivnosti za podršku povratnika u svakom slučaju predstavljaju osnovu za upravljanje program reintegracije u smislu njegovog vizionarskog i strateškog aspekta. Iz tog razloga je važno da se jasno definiše normativni okvir, organizacionu i operativnu primenu odgovarajućeg sistema za upravljanje predmetima.

- **Normativni okvir:** nivo usluga i naknada na osnovu normi i zakonskih okvira i administrativnih javnim institucijama koje su uključene. Slučaj funkcije upravljanja najefikasnije kada je izričito je element politike tržišta rada i socijalnog planiranja i legitiman. Cilj je da se postigne društveni sistem prenosa zasnovanog na potrebama vraćenih lica, što zahteva veliku posvećenost Ministarstva Rada i Socijalnog Staranja i program reintegracije.
- **Organizacioni okvir:** Neophodno je da se uspostavi jasan institucionalni mandat u skladu sa strategijom, kao i druge relevantne pojmove, procese i sredstva, ali i mehanizam za saradnju i koordinaciju usluga, uključujući spoljne dimenzije saradnje.
- **Operativni okvir:** Ovaj nivo upravljanja predmetima fokusira se na upravljanje potrošnog materijala u direktnoj saradnji sa vraćenim licima je praksa orijentisana i na fleksibilan reaguje kako bi se odgovorilo na specifične situacije korisnika. Utvrđene procedure za procenu procedura i definisanim koracima moraju biti definisani u Akcionom Planu ili drugim relevantnim dokumentima. Upravljanje predmetima je proces saradnje u kome se prikupljaju, planira, sprovodi, koordinira, nadgleda i procenjuju pitanja snabdevanja i socijalnih usluga, kako bi se osiguralo da su specifične potrebe individualne podrške u okviru postojećeg sistema, resursa i sredstva za komunikaciju.

Sistem za Upravljanje Predmetima je elektronski sistem koji upravlja Ministarstvo Unutrašnjih Poslova na koja beleži, čuva, obrađuje i arhivira zahteve i druge relevantne podatke u vezi sa vraćenim licima i njihovim prednostima. SMP - se upravlja kroz ceo proces reintegracije repatriranih lica od trenutka stupanja na Kosovo, dok se ne zatvori slučaj, u skladu sa procedurama propisanim zakonom na snazi. Podaci za repatrirana lica koja se tretiraju u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

SMP cilja da:

- € Obezbediti da svaki pojedini predmet proceduje brzo, efikasno i efektivno.
- € Obezbediti transparentnost u upravljanju fonda.
- € Obezbediti zajednički i jedinstven bazu podataka.
- € Obezbediti koordiniranje i olaksavanje saradnje između zainteresovanih strana.
- € Standardizuju vertikalne i horizontalne linije komunikacije i procedurama.
- € Promovisati koordinaciju i saradnju sa međunarodnim strankama i civilnim društvom.

Upravljanje predmeta je proces saradnje u kome se prikupljaju, planiraju, sprovode, koordiniraju, nadgledaju i procenjuje pitanja snabdevanja i socijalnih usluga, kako bi se osiguralo da su specifične individualne potrebe podrške u okviru postojećeg sistema, resursa i sredstava za komunikaciju .

Sistem podataka služi za registrovanje troškove u skladu sa Programom i Fonda za reintegraciju. Cilje je da sistem pruža opšte informacije, služi kao mehanizam za nadzor i evaluaciju aktivnosti da vam omogući da plan i budžet mora bolje i poboljšaju primenjene politike.

Ukupna implementacija sistema za upravljanje predmetima zahteva zajedničko angažovanje svih institucija definisanih u svim dimenzijama povezanim aktivnostima, jer je kombinacija predmeta i sistema. To uključuje ne samo na institucionalnom nivou za pružanje usluga i dobiti, već i nivo neposrednog rada sa vraćenih lica.

Njegova primena će povećati efikasnost i efektivnost socijalnih politika opšte važećim i da će obezbediti da svaki pojedinačni slučaj reintegracije obrađen efikasno i efektivno. To će obezbediti transparentnost u upravljanju fondovima i olakšati saradnju na svim nivoima.

Poglavlje IX. Monitoring i Evaluacija

Proces sprovođenja *Strategije reintegracije* će biti proces ostvarivanja strateških ciljeva, specifičnih i značajnih aktivnosti. Monitoring i evaluacija će služiti da prenese sprovođenje *Strategije za reintegraciju*, da se izmeri nivo sprovođenja svojih ciljeva, naročito sprovođenje određenih aktivnosti u procesu.

Monitoring i evaluacija će se na osnovu indikatora utvrđenih u *Strategiji za Integraciju i Akcionog Plana*, uključujući i obaveza sa spoljnim i unutrašnjim stranama preporuka osigura preporuke i vremenske rokove za unapređenje politika, pruža fleksibilnost za eventualne unutrašnji i spoljni razvoj, kao i strateške intervencije za njihovo rešavanje.

IX.1. Institucionalne strukture za monitoring i evaluaciju

Za monitoring i evaluaciju sprovođenja Strategije će pripremiti plan za razmeštanje monitoringa koji se bavi monitoringom i evaluacijom interne i eksterne Strategije reintegracije i Akcionog Plana, a obuhvata i kvantitativne i kvalitativne aspekte, obezbeđujući monitoring i evaluaciju sadržaja planiranih akcija i monitoring finansijske implementacije (revizija). Kao sredstvo za monitoring i evaluaciju koji će služiti za sistem za upravljanje predmetima, koji će biti ažuriran sa podacima iz svih relevantnih aktera u implementaciji ove strategije.

Monitoring i evaluacija plana opisuje dužnosti i odgovornosti svih učesnika koji su uključeni u ostvarivanje ciljeva i sprovođenje određenih aktivnosti u Strategiju za reintegraciju i Akcionog Plana.

MUP je glavni organ zadužen za koordinaciju i sprovođenje internog monitoringa i evaluacije u cilju da se obezbedi koherentan i integrisan mehanizam izveštavanja. Drugim zainteresovanim stranama, i lokalnom nivou, i stave na raspolaganje potrebne podatke i informacije, i priprema redovne izveštaje da prate njihov napredak. Redovno izveštaji monitoringa su vrše preko standardnih formulara, koji je uradio MUP / ORRL. Nevladine organizacije će učestvovati u monitoring i evaluaciju, u zajedničkim stolovima koji će biti organizovani redovno od strane ORRL.

IX.2. Mehanizmi izveštavanja

Interni monitoring i evaluacija (uključujući reviziju) treba da budu obrađeni u skladu sa postojećim zakonskim okvirom. Izveštaji o napretku se redovno šalju od strnaka ineteresa na centralnom i lokalnom nivou, i u MUP u ranim fazama, a u kasnijim fazama kao što je opisano u Akcionom Planu. Spoljašnji monitoring i evaluacija se vrše svake godine za procenu postignutih ciljeva i zadataka u cilju kontinuiranog poboljšanja sprovođenja Strategije za reintegraciju.

IX.3. Identifikovanje indikatora

Monitoring i evaluacije sprovodi se na osnovu koherentnog efikasnog doprinosa pokazatelja, ishod i uticaja proizvoda, koji će biti identifikovane u akcionom planu za konkretne akcije za ostvarivanje ciljeva Strategije za reintegraciju.

Indikatori se identifikuju sa ciljem pokazivanja uticaja Strategije za reintegraciju repatriranih lica u društvenom i ekonomskom životu na Kosovu, koja su usmerena na održivu reintegraciju repatriranih lica, i u podizanju svesti za opšte potrebe Strategije za reintegraciju.

IX.4. Distribucija rezultata monitoringa i evaluacije

Distribucija rezultata monitoringa i evaluacije će se vršiti u skladu sa planom za monitoring i evaluaciju svih relevantnih aktera.

Poglavlje X - Podizanje svesti i informativne kampanje

Fenomen neregularnih migracija uglavnom se povezuje sa trgovinom ljudima i krijumčarenje ljudi, a među transnacionalnog kriminala je ozbiljna pretnja za percepciju Kosova i regiona u celini.

Iz tog razloga, Ministarstvo Unutrašnjih Poslova (MUP) će obezbediti javnu kampanju da sveobuhvatno informiše sve građane o opasnostima i pretnjama od neregularne migracije.

Ključni ciljevi ove inicijative su da obezbede sveobuhvatne i pravovremene informacije za sve građane Kosova, kako bi se podigla svest o rizicima, pretnjama i potencijalnim posledicama vezanim za ilegalne migracije i istovremeno da pomogne u procedurama i legalnim putevima za regularnu migraciju (npr. radne posete, vladinih grantova za studije u inostranstvu, sezonsko rad, turizam, itd). Posebna paznja će se također dati javnoj svesti i društvene mobilizacije a u posebnosti informiranje repatriiranih osoba o mogućnostima podrške i pomoći iz programa reintegracije.

PRILOG A - DEFINICIJE

Za svrhu ove Strategije:

Pomoć znači usluge podrške za repatrirana lica u procesu reintegracije i promovišu reintegraciju.

Prednosti su mere za podršku programa reintegracije.

Sistem za menadziranje predmetima (SMP) je elektronski sistem koji obrađuju, čuvaju i arhiviraju informacije o vraćenim licima i njihovim prednostima.

Centralna komisija za reintegraciju (CKR) je organ za donošenje sastavljen od predstavnika relevantnih ministarstava.

Žalbena komisija za Reintegraciju je organ kojem se može izjaviti žalba protiv odluke koju CKR ili OKR je referisala u ovoj uredbi.

Koordinacija znači da nadležna ministarstva, organa i drugih aktera podrže reintegraciju efikasno zajedno kao celina.

Ne-dobrovoljno vraćanje proces gde pojedinac se vratio na Kosovo, uprkos njegovoj želji za nedostatak svog zakonskog prava da se ostane u zemlji domaćinu, činjenica da je ilegalno ušao ili boravišna dozvola je istekla, i nakraju zahtev za azil je odbijen, međunarodna zaštita je ukinuta ili je proglašen personom non grata. Ne-dobrovoljni povratak može da podrazumeva primenu prinudnih mera za sprovođenje izvršenja povratka.

Menadžment reintegracija u centralnom nivou označava postupke Ministarstva Unutrašnjih Poslova (MUP) i Odeljenja za reintegraciju vraćenih lica (ORRL).

Menadžment reintegracije na lokalnom nivou podrazumeva aktivnosti koje su preduzete od strane gradonačelnike, opštinske kancelarije za zajednice i povratak (OKZP) i regionalni koordinatori.

Prisilni povratak se posrazumeva kao proces u kome pojedinac odluči da se vrati na Kosovo bivajući svesni da je on/oni nemaju zakonsko pravo da ostanu u zemlji domaćinu i da mogu podleći sankcijama na osnovu ove (vidi pravni osnov za primenu ne-dobrovoljni povratak)

Opštinska komisija za reintegraciju (OKR) je organ za donošenje sastavljen od predstavnika relevantnih opštinskih službi.

Program je program za reintegraciju vraćenih lica koje utvrdi Vlada.

Repatrijacija je proces koji počinje kada Divizija za readmisiju (ODAM) dobije obaveštenje iz treće zemlje koja ima za cilj da se vrate pojedinca na Kosovo i poziva vlasti da potvrdi da li je pojedinac poreklom sa Kosova. Divizija proverava prihvatanje ličnih detalja i prihvatiti / odbiti

zahtev i proces se završava kada pojedinac je odrastao na Kosovu i prošli kroz procedure granične kontrole.

Readmisija je čin povratka na Kosovo ostvaren od strane jednog državljanina ili građanina poreklom iz Kosova i primenjuje se na sve tipove i vraćanja prilikom ulaska na teritoriju Kosova se vrši preko zvaničnog graničnog prelaza.

Repatriarano lice podrazumeva jednog Kosovara koji u nedostatku pravne osnove da ostane u stranoj zemlji je repatriaran na Kosovo.

Reintegracija podrazumeva ponovno uključivanje povratnika u kosovskom društvu i promovišu njihove ekonomske uslove, socijalni i politički stepen dostupnosti usluga, prava i mogućnosti koji su ravnopravni sa ostalim građanima Kosova.

Povratak znači povratak na Kosovo (dobrovoljno, ne-dobrovoljno, prisilno) kao jedna dug i složen proces koji uključuje više različitih komponenti (repatrijacija, readmisija, reintegracija), u odnosu na sve oblasti (zdravstvo, obrazovanje, generisanje, prihoda, itd) i ličnim sferama, društveni, politički) život pojedinca i . završava kada pojedinac dostigne ravnopravan status svih građana Kosova u smislu pristupa pravima i mogućnostima.

Povratnik je osoba poreklom sa Kosova, koji su se vratili na Kosovo.

Dobrovoljni povratak je proces u kome pojedinac odluči da se dobrovoljno vrati na Kosovo.

Ugrozene grupe znači vraćena lica kojima je potrebna posebna mera reintegracije, kao rezultat njihove sposobnosti da se smanji funkcionalna, zbog bolesti ili invaliditeta, ili zbog njihovog porodičnog statusa, pol, starost, nepismenost ili sličnih razloga, ili oni koji nemaju adekvatno znanje službenih jezika na Kosovu;

PRILOG B - PRAVNI OKVIR ZA REINTEGRACIJU

I. Republika Kosovo ima široku zakonsku osnovu u oblasti reintegracije kao primarno zakonodavstvo i može se pomenuti, ali ne ograničavajući se na sledećim zakonima:

- Ustav Republike Kosova,
- Zakon br.04/L-215 za građane Kosova,
- Zakon br.04/L-217 o azilu ,
- Zakon br.04/L-219 o strancima ,
- Zakon br. 03/L-208 o readmisiji,
- Zakon br.04/L-003 o civilnom stanju,
- Zakon br.02/L-121 o prebivalištu i boravištu,
- Zakon br.02/L-118 o ličnim imenima,
- Zakon br.03/L-172 za zaštitu ličnih podataka,
- Zakon br.03/L-099 o ličnoj karti,
- Zakon br.04/L-126 o izmenama i dopunama Zakona br 03/L-099 ličnoj karti,
- Zakon br.03/L-154 o svojini i drugim stvarnim pravima,
- Zakon br.03/164 o finansiranju specijalnih stambenih programa,
- Zakon br.2003/13 o izmenama i dopunama Zakona 2002 / 5 o osnivanju registra prava na nepokretnu imovinu,
- Zakon br.03/L-079 o izmenama i dopunama Uredbe UNMIK-a 2006 / 50 u rešavanju zahteva u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu,
- Zakon br.03/L-237 za stanovništvo, porodice i stambene poslove
- Zakon br . 04/L-125 za zdravlje,
- Zakon br . 02/L-50 o hitnom zdravstvenom staranju,
- Zakon br.04/L-096 o izmenama i dopunama Zakona br. 2003 / 15 o šemi socijalne pomoći na Kosovu,
- Zakon br . 03/L-212 za rad,
- Zakon br.04/L-054 Zakon o statusu i pravima palih boraca, invaliditetom, veterane, pripadnici Oslobođilačke Vojske Kosova, civilnih žrtava i njihovih porodica,
- Krivični Zakonik Republike Kosova,
- Zakon o Krivičnom Postupku,
- Zakon br. 2003/23 Penzije za osobe sa invaliditetom na Kosovu
- Zakon br . 2004 / 32 za Porodice Kosova
- Zakon br.04/L-081 o izmenama i dopunama Zakona br. 02/L-17 za socijalne i porodične usluge,
- Zakon br . 02/L-52 o predškolskom vaspitanju i obrazovanju,
- Zakon br . 02/L-78 za javno zdravlje,
- Zakon br . 04/L-095 za dijasporu i Migrante
- Zakon br . 04/L-032 za dodiplomske obrazovanja u Republici Kosovo,
- Zakon br.2004/37 o inspekciji obrazovanja na Kosovu,
- Zakon br. 03/L-068 o obrazovanju u opštinama Republike Kosova.

II . Kao zakonodavstvo za reintegraciju su podzakonski akti, ali se ne ograničavaju na sledeće:

- Uredba CCR Nr.20/2013 za reintegraciju vraćenih lica i menadziranje Reintegracije,
- Administrativno Uputstvo br.11/2004 za Rad i Kriterijumi za smestaj Reзидената u domu i staraca lica bez porodičnog staranja,
- Administrativna Uputstvo br.12/2004 za rad i smestaj u Specijalnu Ustanove u Štimlju,
- Administrativno Uputstvo br.09/2011 za sprovođenje Zakona readmisiji,
- Administrativno Uputstvo br.18/2010 za sadržaj ugovora za stanove na izdavanje,
- Administrativno Uputstvo br.19 / 2010 za sadržaj stambenog bonusа,
- Administrativno Uputstvo br.21/2010 kriterijumi za utvrđivanje redosledа prioriteta za kategorije porodica koje mogu imati koristi od programa,
- Administrativno Uputstvo br.22/2010 za procedure koristi od posebnih programa stanovanja,
- Administrativno Uputstvo br.23/2010 za procedure objavljivanja posebnih stambenih programa,
- Administrativno Uputstvo br.24/2010 za minimalne stope stambenih programa za posebno specijalno stanovanje,
- Administrativno Uputstvo br. 02 / 2012 za zakasnelu prijavu u Registar civilnog statusа,
- Administrativno Uputstvo br. 03 / 2012 za osnovnu registraciju u knjigu civilnog stanja,
- Administrativno Uputstvo br.17/2010 za utvrđivanje uslova i procedura za ispunjavanje strategije za reintegraciju repatriranih lica.
- Administrativno Uputstvo za Orazovanje iz MONT-a,
- Administrativno Uputstvo br.16/2003 za upis učenika u 10 razred koji dolaze iz drugih zemalja,
- Administrativno Uputstvo br.1 / 2004 za Ekvivalentnost i Nostrifikaciju dokumenata za osnovnu i niže srednje obrazovanje dobijeno van Kosova,
- Administrativno Uputstvo br.50 / 2007 za realizaciju nastavnog plana i programa u dopunskoj nastavi za albansku dijasporu.
- Administrativno Uputstvo br. 02/L-42 zakona za stručno obrazovanje i obuku,

III . Takođe postoje i strategije koje tretiraju pitanje reintegracije:

- Revidirana strategija za reintegraciju repatriranih lica, i akcioni plan,
- Strategija za RAE
- Strategija za zajednice i povratak,
- Nacionalna strategija za migracije,
- Nacionalna strategija za borbu protiv trgovine ljudima,
- Kosovska zdravstvena strategija,
- Strategija za sprečavanje incidenata u školi.

IV . Konvencije i međunarodnim akti koji se primenjuju u Republici Kosovo, koji utiče na zaštitu reintegrisanih lica su:

- Univerzalna Deklaracija o ljudskim pravima,
- Ženevska Konvencija o zaštiti izbeglica, 1951, i Protokol iz 1967
- Njujorška Konvencija za lica bez državljanstva,
- Konvencija UN o eliminaciji svih oblika diskriminacije Žene,
- Konvencija UN protiv mučenja i drugog okrutnog postupanja ili kažnjavanja, Neljudskih i Ponižavajućih, 1984
- Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Protokoli,
- Konvencija UN o pravima deteta,
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i njeni protokoli.